حضور کودکان در مسجد را چگونه همیشگی کنیم؟

در منابع دینی شاهد هستیم که پیامبر(ص) خود و اصحاب نیز کودکان خود را به مسجد می آوردند. نه تنها کودکان سه ساله، بلکه زنان اصحاب، با بچه های شیرخواره خود در نمازهای جماعت حاضر می شده اند. با مطالعه در منابع اصیل روایی و سیره نورانی پیامبر(ص) به روشنی درمی یابیم که آن حضرت حتّی در یک مورد بر آنان یا بر والدین آنها نهیب نزد و یا نسبت به آوردن کودکانشان به مسجد اعتراض نفرمودند، بلکه برعکس، عکس العمل هایی که حاکی از تشویق و رضایت است از جانب آن حضرت مشاهده می شود.

چه بسا که پیامبر(ص) در حال سجده بود و حسن(ع) می آمد و بر پشتش می نشست و پیامبر به همان حال می ماند و سجده را طول می داد.شبی پیامبر نماز عشاء می گذاشت و سجده ای بسیار طولانی بجا آورد، پس از پایان نماز علت را از حضرتش پرسیدند، فرمود: پسرم حسن، بر پشتم سوار بود و ناراحت بودم که پیاده اش کنم.

ابی قتاده انصاری روایتی نقل کرده که بیانگر نهایت توجه پیامبر(ص) به کودکان در اثنای نماز است؛ گرچه شاید برای ما غیرمنتظره بنماید و در صورت صحت روایت آن را مغایر با اصل حضور قلب در نماز تلقّی کنیم. او چنین می گوید:

«همانا پیامبر(ص) در حالی که نماز می خواند، نوه اش امامه ـ که فرزند دخترش زینب بود را در بغل می گرفت، هنگام سجده او را بر

زمین می گذاشت و در قیام او را در آغوش می گرفت و یا گردنش می نهاد.»

گاهی متأسفانه رفتار و برخوردهای دور از انتظار مؤمنان نسبت به کودکانی که با اشتیاق برای نماز جماعت به مسجد آمدند، موجب سرخوردگی و شاید انحراف کودک از مسیر دین و خواندن نماز شود. شخصی می‌گوید:

در کودکی همیشه سعی می‌کردم نماز خود را در مسجد بخوانم. روزی در حال نماز متوجه شدم پیرمردی مراقب من است. نمازم که به پایان رسید، پیرمرد به من گفت نمازت درست نیست و سپس با سخنان نیشدار خود مرا ملامت کرد. من غرق در سکوت بودم؛ هرگاه می‌خواستم از او بپرسم کجای نماز من اشتباه است، اجازه نمی‌داد و پیوسته می‌گفت نمازت درست نیست و امثال تو حق ندارند به مسجد بیایند. از آن به بعد تصمیم گرفتم دیگر به مسجد نروم و در منزل هم نماز نخوانم؛ این نخستین قدم برای ترک کامل نماز و انحرافم از طریق اسلام بود.

این در حالی است که سیره معصومان(ع) کاملاً با این شیوه برخورد مخالف است. جابر بن عبدالله انصاری نقل می کند که از امام باقر(ع) درباره کودکانی که در نماز جماعت مسجد حضور می یابند پرسیدم؛ آن حضرت فرمودند: «بچه‌ها را در صف آخر در کنار هم قرار ندهید، بلکه آنان را در بین صف‌ها جداجدا بنشانید (و با ایستادن بزرگ‌ترها در میانشان جدایی بیفکنید.»

شاید یکی از علّت‌های آن این باشد که کودکان احساس بی‌توجّهی و بی‌احترامی نکنند و با این شیوه، هم احترام کودکان را حفظ کرده‌ایم و به آنان شخصیت داده‌ایم و هم انگیزه حضور آنان در مسجد و نماز جماعت بیشتر شده، و در عین حال به نماز جماعت نیز نظم خاصی بخشیده‌ایم. البته مختصر برگزار کردن نماز جماعت نیز از جمله سفارش‌های معصومان(ع) می‌باشد، که در جذب و تشویق کودکان به نماز جماعت نقش اساسی دارد. بنابراین، چگونگی برخورد با کودکان و حتی نوجوانان و جوانان نیز باید توأم با محبت، احترام و تشویق باشد.

حضور کودکان در اماکن مذهبی، مانند مسجد، به ویژه در نماز جماعت، باید با تشویق و ترغیب همراه باشد. البته برای موفقیت در این کار لازم است برای کودکان، در کنار عبادت و نماز برنامه‌های متنوع و جذّابی وجود داشته باشد؛ مانند اهدای جوایز، کارت تشویق، پخش شیرینی و شکلات در بین کودکان که زمینة جذب آنان را به عبادت

فراهم می کند.

در روایتی از امام صادق(ع) به نقل از پدر بزرگوارش، چنین نقل شده است: «امام سجاد (ع)همواره بچه ها را به برگزاری نماز مغرب و عشاء و ظهر و عصر، فرمان می دادند. به حضرت گفته شد: بچه ها نماز را در غیر وقت آن می خوانند. پس ایشان می فرمایند: آن بهتر از این است که در وقتش بخوابند.» مراد امام این است که آنان تکلیفی دراین خصوص ندارند، بلکه منظور عادت و تمرین دادن آنان به نماز و رفع احساس سنگینی نسبت به نماز است. از جمله قوانین سودمندی که دانشمندان تعلیم و تربیت به آن رسیده اند «قانون ممارست و تکرار» و «قانون تشویق» است.

نویسنده: اسلام پور کریمی

منبع: http://shabestan.ir/detail/News/354215

اهم برنامه هایی که می تواند در جذب دانش آموزان به مساجد و پیوند مستحکم تر آنها با این مکان مقدس کمک کند را در چند مولفه می توان اعلام کرد:

۱- ارتباط امام جماعت مساجد و حسینیه های همجوار با مدارس به شیوه های زیر:
– حضور امام جماعت مسجد در مراسم نماز جماعت مدراس همجوار حداقل هفته ای یک بار برای برقراری ارتباط بادانش آموزان دعوت برای حضور امام جماعت در جلسات ستاد نماز مدرسه، انجمن اولیاء و مربیان، شورای معلمین و ارائه مباحث مربوط به مسجد، نماز و … و هماهنگی های لازم بین عوامل مسجد و مسولین مدرسه دعوت از امام جماعت مسجد برای شرکت در مراسم مناسبت های مذهبی، ملی و انقلابی مدرسه.
– دعوت از امام جماعت مسجد محل برای اهداء هدایا به دانش آمووزان ممتاز درسی و اخلاقی در مدرسه .

۲- اجرای برنامه مراسم جشن ها و اعیاد و جلسات انجمن اولیاء و مربیان در مساجد و حسینیه های محل .

۳- توجیه خادمین محترم و اهالی مساجد برای برخورد خوب و مناسب با کودکان، نوجوانان و جوانان.گاهی شاهدیم که بعضی از خادمین برخوردهای تندی با کودکان و نوجوانان دارند که باعث زدگی آنها از مسجد می شود و این به خاطر عدم اطلاع آنها از روحیات و خصوصیات سنی این سنین است که لازم است توسط امام جماعت محترم توضیحات لازم داده شود.

۴- دادن مسئولیت به کودکان، نوجوانان و جوانان:
دانش آموزی که مسئولیتی در مسجد به او داده می شود خود را متعلق به مسجد و مسجد را متعلق به خود می داند و تمام تلاش خود را برای انجام وظیفه که به او سپرده شده بکار می بندد لذا ضروری است فعالیتهای مساجد به دست آنها سپرده شود و هیأت امناء و امام جماعت مدارس نظارت و رهبری را به عهده گیرند.

اهم مسئولیت هایی که می توان به کودکان، نوجوانان و جوانان داد شامل: مسئولیت کتابخانه، اذان، اقامه، قرائت قرآن،دعا پس از نماز، کفشداری، پهن کردن سجاده ها، سیستم صوتی، برنامه ریزی و اجرای مناسبتها، تزئینات و تبلیغات و زیبا سازی مساجد، مسئولیت فنی مسجد (با توجه به تخصص دانش آموزان بخصوص رشته های فنی).

۵- تجلیل از دانش آموزان ممتاز درسی و اخلاقی در مساجد: بعضی از مدیران محترم مدارس برای ایجاد پیوند دانش آموزان با مساجد برنامه های تشویقی خود را در مساجد محل انجام می دهند که کار بسیار شایسته ای است. دانش آموزان در مساجد حضور یافته و همراه با انجام سایر برنامه ها از دست مدیر و امام جماعت هدایا و لوح تقدیر خود را دریافت می کنند.

۶- اذان شعار اسلام و اعلام وقت نماز است چه خوب است که مؤذنین مساجد از بین کودکان، نوجوانان و جوانانی که قبلاً تمرین مؤذنی کرده اند و اذان را زیبا و صحیح بیان می کنند انتخاب شوند. متأسفانه در تعدادی از مساجد افرادی اذان می گویند که از نظر صوت نازیبا و از نظر صحت قرائت نیز اذان را غلط بیان می کنند. با یک برنامه ریزی مختصر و در اختیار گذاشتن یک نوار و یا سی دی اذان تعدادی از دانش آموزان را می توان هماهنگ کرد تا مؤذنین خوبی برای مساجد پرورش یابند. به امید روزی که گلبانگ اذان در مساجد هم زیبا و جذاب و هم صحیح خوانده شود.

۷ -ارتباط صمیمی امام جماعت مسجد با کودکان، نوجوانان و جوانان یکی از مهمترین عوامل جذب و استحکام حضور آنان در مساجد می باشد. اگر امام جماعت چند دقیقه ای مانده به اذان در مسجد حضور داشته باشد و گفتگویی دوستانه، خیرخواهانه، پدرانه با کودکان، نوجوانان و جوانان داشته باشد در جذب آنها و یا تداوم حضور آنها بسیار مؤثر است.

گاهی یک لبخند روحانی به یک جوان، گاهی یک گفتگوی دوستانه، گاهی یک دست به شانه ی نوجوان زدن، یکی دو قدم با او هم قدم شدن و صحبت های نوجوان را شنیدن مسیر زندگی او را تغییر می دهد.

اگر امام جماعت مسجد حلقه هایی از گروه های مختلف علمی، مذهبی را تشکیل دهند و ارتباط چهره به چهره را با کودکان، نوجوانان و جوانان داشته باشد بسیار در جذب آنها مؤثر است.

۸- مساجدی که کمک هایی از موقوفات دارند یا به نحوی می توانند نسبت به تهیه پذیرایی اقدام کنند، به منظور تبلیغ و جذب دانش آموزان می توانند در مناسبتهای مختلف بسته های پذیرایی تهیه و به اسم مسجد و با هماهنگی مدیران مدارس بین دانش آموزان توزیع کنند.

۹- امام جماعت مسجد از فرزندان مؤمنین برای شرکت در برنامه ها دعوت به عمل آورند معمولاً در مساجد افراد مسن حضور می یابند که

هر یک از آنها اگر یک نفر از فرزندان یا نوه های خود را به مسجد بیاورند حضور کودکان و نوجوانان و جوانان در مساجد رونق می گیرد.

۱۰- گروه های همسال بخصوص دانش آموزان عضو تشکلها می توانند قرارهای ملاقات رسمی و غیر رسمی خود را با هماهنگی مسئولین مدرسه در محل مساجد بگذارند.

۱۱- برگزاری مسابقات مختلف، از جمله عوامل مؤثر بر جذب کودکان، نوجوانان و جوانان به مساجد است. مسابقاتی از قبیل احکام، قرآن، نهج البلاغه، حفظ حدیث، خطاطی، نقاشی، تهیه روزنامه دیواری و مسابقات ورزشی(دو،دوچرخه سواری و فوتبال) نقش بسیار سازنده ای دارند.

۱۲- یکی از مشکلات موجود نحوه اطلاع رسانی فعالیت های مساجد به دانش آموزان است.

متولیان امر بخصوص امام جماعت مسجد و هیئت امنا می توانند برنامه های مسجد را با همکاری مدیران و مربیان مدارس به اطلاع دانش آموزان برسانند و تبلیغات لازم در این خصوص انجام گیرد.

۱۳ – برگزاری اردوهای علمی، تفریحی، زیارتی و … برای نوجوانان و جوانان توسط هیأت امناء مساجد و با حضور امام جماعت و با همکاری مدارس در جذب و تربیت دینی دانش آموزان بسیار مؤثر است.

۱۴- جلب مشارکت خیرین در برنامه های فرهنگی مساجد، خیرین عزیز با تأمین بخشی از هزینه های اجرایی فعالیتهای اردویی و فرهنگی مساجد می توانند نقش بسیار مهمی در سازندگی نوجوانان و جوانان داشته باشند.

۱۵- برنامه ریزی برای تجلیل از کودکان، نوجوانان و جوانانی که در مساجد حضور می یابند بر تداوم حضور آنها می افزاید.

۱۶- استفاده از شیوه های تبلیغی جدید: معمولاً در انجام تبلیغات به اولین چیزی که فکر می کنیم سخنرانی است. هر چند که سخنرانی در جای خود با رعایت اصول آن بسیار مؤثر است اما با توجه به روحیه کودکان، نوجوانان و جوانان، آنان حوصله و علاقه ای برای شنیدن از خود نشان نمی دهند و باید از شیوه های تبلیغی دیگری استفاده کرد.

۱۷ -طولانی نشدن نماز جماعت از عوامل مؤثر برای جذب کودکان، نوجوانان و جوانان و حفظ و تداوم حضور آنها در مساجد می باشد. چه

خوب است که امام جماعت مسجد به واجبات نماز جماعت اکتفا کنند و مستحبات را برای بعد از نماز بگذارند.

۱۸- تقویت کتابخانه مساجد با کتاب های مفید و ارائه فهرست کتاب های موجود در کتابخانه مساجد به مدارس. اگر معلمین و مسئولین مدارس از فهرست کتابهای موجود در کتابخانه مساجد مطلع باشند می توانند تحقیقاتی که به دانش آموزان می دهند در آن راستا باشد تا دانش آموزان بتوانند از امکانات موجود مساجد نیزاستفاده کنند.

۱۹-تبلیغات گسترده در خصوص نماز و بیان فلسفه نماز: تعدادی زیاد از نوجوانان و جوانان علت اینکه چرا باید نماز بخوانند را نمی دانند. باید به روشهای مناسب و قابل درک فلسفه نماز توسط معلمین، دبیران، مسئولین مدرسه و امام جماعت مسجد بیان شود.

۲۰- نقش والدین در ترغیب فرزندان به نماز بسیار مؤثر است وقتی قول و عمل والدین در مورد نماز یکی باشد و نوجوان ببیند که والدین او به نماز بیش از هر چیزی اهمیت می دهد. او نیز به این امر الهی ترغیب می شود.

در این دنیای کنونی که بسیاری از آسیب های روحی، روانی و حتی جسمی جوانان و نوجوانان را تهدید می کند مثل بیماری خطرناک ایدز، اعتیاد به مواد مخدر، اعتیاد به روان گردانها ، انحرافات اخلاقی و … تنها راه نجات فرزندان متصل کردن آنها به خدا با وسیله نماز می باشد. طبق تحقیقات انجام شده باورهای دینی ومذهبی نقش بسیار مهمی در آلوده نشدن نوجوانان و جوانان به انواع انحرافات دارد. خداوند این مطلب را در قرآن مجید بیان نموده که نماز انسان را از کار زشت و ناپسند باز می دارد.

منبع: http://mahboob.rasekhoonblog.com/show/179120